

MALTRATO ENTRE IGUAIS

Programa de sensibilización sobre o
maltrato entre iguais

AS RELACIÓNS ENTRE IGUAIS

- Os iguais: Ámbito de socialización básico, xunto coa familia.
- Facilitan aprendizaxe de habilidades e actitudes persoais e sociais (cooperación, empatía, desenvolvemento emocional e cognitivo,...).
- Familia e Profesorado: Papel decisivo no establecemento das pautas de relación dos rapaces. Debemos ocuparnos deses comportamentos, previndo conductas inadecuadas ou contrarias á convivencia.
- Reflexión: Ter amigos e compañeiros que te queren e respectan é do mellor que nos acontece segundo imos medrando. Pero nalgúns casos danse situacións incómodas, non sempre explícitas, como o *MALTRATO ENTRE IGUAIS*.

¿QUÉ É O MALTRATO ENTRE IGUAIS?

- Un (ou varios) ataca, amola, insulta, acosa, ameaza, abusa, exclúe,... a outro de maneira reiterada para causarlle dano ou medo, aproveitándose dunha situación de indefensión da vítima, que non provoca ao agresor nin sabe ou pode defenderse

SITUACIÓN DE MALTRATO

- 1. Conduta agresiva con intención de facer dano.
- 2. Conduta habitual e repetitiva.
- 3. O agresor é máis forte.
- 4. A vítima non adoita provocar e non sabe ou non pode defenderse.

Que é e que non é

- **Maltrato é :**

- Cando un rapaz se mete con outro compañeiro insultándoo, burlándose, poñendo alcumes...
- Cando un grupo de alumnos lle din aos demais que non falen con outro rapaz para que non teña amizades.
- Cando nos pasillos, nos servizos, etc...hai un neno ou nena que “tropeza” sempre co mesmo compañeiro, lle atranca o paso cunha perna, poñendo o brazo...
- Cando alguén abusa da súa forza, e atemoriza a un ou máis compañeiros, ameazándoos se non fan o que quere: darlle o bocadillo, facerlle os deberes, deixarllos copiar...
- Cando un grupo de nenos e nenas espera premeditadamente na saída da escola a alguén para abusar del.

Que é e que non é

- **Maltrato non é :**

- Insultar ocasionalmente no medio dunha rifa. (*É inalmisible, pero, se é de forma esporádica non podemos chamarlle maltrato*)
- Estar un día enfadado cun amigo ou con varios. (*Son esas cousas que se amañan entre nenos ...*)
- Tropezar sen querer e berrar : “¡aparta!” (*Non é de boa educación o correcto sería dicir “perdón”*)
- Copiar nos exames, alterar as clases con intervencións inadecuadas... (*Mal feito...*)
- Enfrontamentos entre dúas pandas nunha cidade, ou de dúas aldeas ou parroquias achegadas. (*Non está ben feito, é violencia innecesaria...*)

FORMAS DE MALTRATO

	FÍSICO	VERBAL	RELACIONAL
<i>DIRECTO</i>	Patadas, puñazos, agresións con obxectos...	Vocear, burlarse, insultar, poñer alcumes,...	Exclusión de actividades, impedir a súa participación....
<i>INDIRECTO</i>	Esconder, cambiar de sitio, roubar... obxectos da vítima.	Falar mal ás súas costas, facerse oír “de casualidade”, pintadas, cartas, mensaxes ao móbil.	Deixar a vítima soa no patio, facer parellas ou grupos sen contar con esa persoa...

¿Cómo reconocer se un fillo... ...está sendo maltratado? (I)

- ¿Comenta que recibe insultos, burlas ou que falan mal del?
- ¿Chega á casa coa roupa, libros,...estragados ou rotos?
- ¿"Perde" a miúdo obxectos persoais ou diñeiro?
- ¿Mostra sinais de golpes, rabuños, feridas...?
- ¿Non quere ir ao colexio? ¿Pon desculpas para non ir ás clases ou quere que o vaian recoller?
- ¿Non ten ganas de comer?
- ¿Cambia de percorrido para ir ao centro ou de volta á casa?
- ¿Evita ir a algúns lugares?
- ¿Ten cambios no sono? ¿Empeza a durmir mal ou a ter pesadelos?

¿Cómo reconocer se un fillo... ...está sendo maltratado? (II)

- ¿Denota, a miúdo, un aspecto triste e infeliz? ¿Ten cambios repentinos de humor?
- ¿Está baixando o rendemento escolar?
- ¿Manifesta unha alta ansiedade e inseguridade?
- ¿Cústalle relacionarse con outras persoas? ¿Está perdendo amigos? ¿Estase quedando só?
- ¿Comeza a agredir ou a ameazar aos seus irmáns ou a outras persoas?

Se está sucedendo isto, o voso fillo precisa axuda. Escoitade con atención os seus problemas para intentar poñer remedio o antes posible...

¿Cómo reconocer se un fillo... ...é quen maltrata?

- ¿É agresivo, dominante, prepotente...? ¿Intimida ou maltrata a irmáns ou amigos?
- ¿Quere levar sempre a razón? ¿Impón as súas ideas pola forza?
- ¿Non respecta ás demais persoas? ¿Utiliza insultos e descualificacións?
- ¿Ten ataques de ira? ¿Non soporta contrariedades? ¿Reacciona violentamente se non consigue o que quere?
- ¿Nunca se pon no lugar doutras persoas?
- ¿Utiliza a intimidación e a violencia para acadar a lealdade dos compañeiros?
- ¿Ten dificultades para comunicar os seus sentimentos e afectos?
- ¿Gábase das súas actuacións violentas e xustifícaaas sempre?
¿Nunca sente remordementos?
  - Se observades este tipo de actitudes no voso fillo, afrontar a situación, falar con el e axudarlle a saír da mesma

¿Cómo reconocer se un fillo...

...forma parte das persoas espectadoras do maltrato?

- ¿É unha persoa facilmente influenciábel e manexábel?
- ¿Réstalle importancia ás situacións de maltrato de compañeiros?
- ¿Non é solidario coas persoas maltratadas e non lles presta axuda?
- ¿Ponse algunha vez no lugar das vítimas?
- ¿Non alerta dos casos de maltrato que presenta na escola porque pensa que é chivar?
  - Se tedes un fillo nestas circunstancias, axudádelle a recoñecer que é espectador do maltrato, e que asiste pasivamente a unha situación de inxustiza

¿Cómo actuar... ...coas persoas maltratadas?(I)

Ter calma. Preguntar que está pasando. Saber escoitar.
Confirmar. Iniciar accións...

- Tranquilizar, dar apoio e confianza.
- Preguntar onde se produce, quen está implicado, quen o viu, como actuou, se llo contou a alguén.
- Planificar conxuntamente estratexias, p. Ex.: (esquivar contacto con esas persoas, buscar protección entre os amigos, evitar lugares de risco...)
- Axudarlle emocionalmente, facerlle ver que non ten culpa.
- Dialogar moito con el e procurar que teña máis seguridade e aumente a autoestima.
- Non identificarse co sentimento de vitimización (que non pense que tedes medo e preferides calar. Isto pode agravar a situación).

¿Cómo actuar...

...coas persoas maltratadas?(II)

- Facerlle ver a necesidade de pedir axuda. Non pode sufrir en silencio.
- Vista a importancia e gravidade , informar ao centro, en especial ao titor. Intentarán poñer remedio con medidas de acción positivas.

Se o voso fillo é obxecto de maltrato, non debes utilizar a intimidación e a violencia contra as persoas maltratadoras, non incitedes ao voso fillo a solucionar os problemas por si mesmo e non intentedes arranxalo pola vosa conta. Mantede contacto co centro escolar, levade un seguimento da situación e participade activamente na intervención que se planifique. Durante o proceso de actuacións, solicitude que se manteña o anonimato.

¿Cómo actuar...

...coas persoas maltratadoras?(I)

Se detectades no voso fillo unha actitude maltratadora, tedes que axudarlle a afastarse desa situación.

- Mostrarlle a disconformidade co seu comportamento, pedirlle que abandone a súa conducta, que se poña no lugar da vítima. Iso estalle facendo dano e o abuso non lle permite ser feliz.
- Ofrecerlle apoio e confianza para saír desa situación. Facerlle ver que a violencia nunca é apropiada para resolver os conflitos. Entender o porqué non é xustificar...
- Preguntarlle onde, cando, frecuencia, quen está implicado...
- Solicitalle que rompa os seus vínculos coas persoas que participan tamén no maltrato.

¿Cómo actuar...

...coas persoas maltratadoras?(II)

- Establecer con el as correccións derivadas da súa conduta. Ensinarlle a asumir responsabilidades. Recompensalo se vai cambiando.
- Informar ao titor da situación. Demandar axuda e consello.
- Manter contacto estreito e continuado co centro escolar e participar nas intervencións que se planifiquen.

Preventivamente, tede en conta que a familia proporciona os primeiros modelos de comportamento e é decisiva na aprendizaxe e desenvolvemento de formas de relación interpersonal. Por iso se debe coidar o exemplo de relación familiar que se está a dar.

¿Cómo actuar...

...coas persoas que son testigos?

- Intentar, dialogando, que comprenda que o seu comportamento non é solidario; que sempre hai que axudar aos máis débiles.
- Pedirlle que abandone a súa conducta e que se poña no lugar da vítima.
- Instalo a que non cale e non ignore os efectos que produce a violencia exercida por alguén sobre outra persoa.
- Facerlle entender que, aínda que non participe dos actos directamente, está implicado moralmente, porque colabora a que estes feitos se sigan producindo.
- Axudarlle a contar os feitos ao profesorado do centro escolar. É un xeito de amparar a vítima e de contribuír á rápida rexeneración da persoa maltratadora, que tamén necesita axuda. Isto non é “chivarse”.

PARA PENSAR

Dez ideas falsas sobre o maltrato (I)

1. Só son bromas, cousas de nenos, é mellor non meterse.

Non é certo, maltratar non é facer bromas. Cando a vítima empeza a asustarse xa non é unha diversión.

2. A vítima búscalo, meréceo.

Non é certo. Ninguén merece ser vítima de maltrato. Iso é unha escusa para xustificar a agresión.

3. O maltrato forma parte do crecemento e imprime carácter.

Non é certo, aprender a afrontar as adversidades imprime carácter, pero o maltrato volve as vítimas desconfiadas, ansiosas, illadas, etc.

4. A mellor maneira de defenderse é devolvela.

Non é certo. Devolver a agresión reforza a idea de que a violencia é aceptable e o único medio para resolver os conflitos. Isto empeora a situación, xa que se utiliza esta reacción como escusa para xustificar novas agresións.

PARA PENSAR

Dez ideas falsas sobre o maltrato (II)

5. O maltrato é cousa de rapaces.

Non é certo. As conductas inadecuadas ou contrarias á convivencia na infancia e na adolescencia xeran persoas adultas incapaces de convivir axeitadamente, aínda coa xente máis querida.

6. Só agreden as persoas que teñen problemas familiares ou que viven en ambientes marxinais.

Non é certo. Demostrouse que se dá en todos os centros e en todos os niveis socioeconómicos.

7. As vítimas son persoas febles e débiles.

Non é certo. A vítima pode ser calquera, xa que as persoas que agreden utilizan calquera desculpa para xustificar a súa agresión. As vítimas adoitan ser máis pacíficas, máis tranquilas... E, dende logo, non lles gusta o que padecen.

PARA PENSAR

Dez ideas falsas sobre o maltrato (e III)

8. Cando dous pelexan máis vale non meterse e manterse nunha posición neutral.

Non é certo. É necesario tratar de parar a pelexa ou buscar un adulto que axude.

9. As vítimas son persoas cobardes.

Non é certo. Unha persoa que foi humillada e insultada seguramente non poderá defenderse ela soa. Pedir axuda é un acto de valentía pola súa parte.

10. Só a vítima precisa axuda.

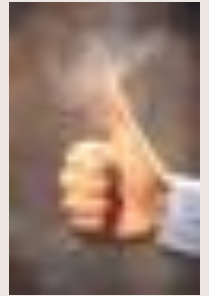
Non é certo. Precisan axuda a vítima e os agresores, aínda que de maneira diferente. Tanto uns como os outros deben atopar quen lles ofrezca alternativas ao seu comportamento.

Algúns consellos para contribuír a educar fillos con personalidade equilibrada (I)

Educar os fillos é a nosa responsabilidade, pero non é doado. Cambios tecnolóxicos, culturais, de hábitos, evolutivos..., provocan contradicións e confusións entre nós, que necesitamos revisar constantemente as nosas posturas. Algunhas consideracións, resumidamente, a ter en conta para que os fillos acaden unha personalidade máis equilibrada :

Implicarse na súa educación, proporcionándolles modelos positivos (Os adultos somos espellos nos que se miran os nenos. Manter boas relacións familiares, resolver de xeito amigable os conflitos, sen violencia...)

Falar cada día cos fillos: Diálogo para resolver diferencias e afrontar conflitos. Dedicarlles tempo, actividades conxuntas, escoitar as súas opinións, intereses, que se expresen, axudarlles a aprender a reflexionar...

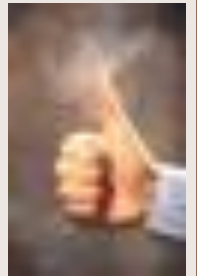
Algúns consellos para contribuír a educar fillos con personalidade equilibrada (II)

Darles a oportunidade de construír novas amizades: preguntar polas relacións cos amigos, respectando a súa intimidade. Querer coñecelos, que os inviten á casa...

Axudarlles a facer fronte aos problemas: Para que teñan respostas axeitadas no caso de que os molesten ou agredan, desaconsellar actitudes de vinganza, provocacións ou insultos. Ensinar a controlar a propia conducta, incrementando a autonomía.

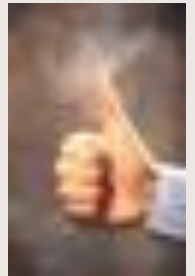
Ensinarlles a protexerse: Pequenas estratexias (ir co grupo e non quedar só, saber dicir “non” con firmeza, fuxir dos sitios de perigo, previr posibles intimidacións ou presións...)

Fomentar hábitos saudables: De hixiene, sono, alimentación, actividade física. Que teñan algunha afección, implicarse en actividades que desenvolvan habilidades valoradas polos demais da súa idade, facer cousas en grupo (saidas, deportes...)

Algúns consellos para contribuír a educar fillos con personalidade equilibrada (III)

Controlar o tempo libre e de lecer: Sobre todo contidos de videoxogos e programas de TV (ás veces son violentos, racistas e sexistas, reforzan a idea da forza como solución aos problemas e de que os máis febles perden...). Non prohibir senón comentar criticamente os contidos, dar alternativas... Vixiar o tempo que están no ordenador (por onde navegan, que chats visitan...).

Definir unhas normas claras : Poucas, as imprescindibles. Explicar, argumentando, o que está permitido e o que non. Aplicalas e facelas cumprir sempre con actitude firme (exercer autoridade persuasiva cando son máis pequenos e dando participación cando van sendo maiores). Disciplina consistente, trato agradable nas formas e constructivo no contido. Educar en liberdade, respectando os seus dereitos, pero esixindo o cumprimento dos seus deberes e pedindolles responsabilidade na súa conduta.

Algúns consellos para contribuír a educar fillos con personalidade equilibrada (e IV)

Implicarse na súa educación escolar: Contacto coa escola, asistir ás reunións, apoiar o centro e o profesorado. Se hai dúbidas, falalas co profesorado pero nunca desautorizalo diante do voso fillo. Estimular para levar a cabo as actividades de estudo, respectar as normas do centro,...

Adestrar a educación da vontade: Potenciar o tesón, empeño, firmeza e disciplina persoal para conseguir os fins propostos. Que aprendan a marcarse metas realistas persoal, escolar e socialmente, con ilusión pola súa consecución.

En resumo, **educar en valores de respecto e tolerancia :** Coidar o crecemento emocional para axudarlles a empatizar cos sentimentos das demais persoas. Educar para a tolerancia, con forte compromiso ante as condutas violentas, racistas, xenófobas, discriminatorias..., e potenciar valores positivos : xustiza, igualdade e solidariedade entre as persoas.

